

anti-crisis tasks for public authorities to ensure the country's national security. During the war, state bodies play the role of the main coordinator of the activities of legal, financial, organizational, management institutes that function at all levels of public administration.

The state should assume the full degree of responsibility and a significant part of expenses for anti-crisis measures, expand the functions of the state sector of the economy in order to fulfill the most important strategic and socially significant tasks.

It is necessary to strengthen the participation of the state in the modernization of military enterprises, through the activation of the fight against corruption, the expansion of state protectionism for the export and import activities of small enterprises, and the increase of subsidies for the restoration of the infrastructure of territorial communities. State anti-crisis programs should strengthen budgeting, lending and investment of priority industries and spheres that determine the possibilities of overcoming the military-political and economic crisis in the country [3]

That is, it is necessary to carry out a number of measures that will contribute to: implementation of social guarantees of the state; preserving the economic potential of the state; activation of the national market and development of competition; stimulation of innovative activities of enterprises; creation of conditions for market European integration; formation of financial infrastructure; ensuring economic growth.

It is necessary to revise the basic tools of the budget and tax administration, especially in the issues of overcoming the identified shortcomings in the formation of revenue and expenditure items of the state, regional and local budgets, the causes of their deficits, directions for the development and implementation of anti-crisis programs to renew sources of income and finance the most important areas of the economy [4].

In the period of military aggression and in the period of restoration of the Ukrainian socio-economic system, the state anti-crisis management should focus on maintaining the real sector of the economy through tax regulation and access to cheap credit, financial, material and intellectual resources. Military public administrations and local self-government bodies are able to jointly and systematically implement complex measures, programs and projects that will lead to the modernization of the economic sector and the solution of social and environmental problems in territorial communities.

1. Соціально-економічні та гуманітарні наслідки російської агресії для українського суспільства. Київ : Центр Разумкова, 2022. 277 с. URL : https://razumkov.org.ua/uploads/article/2022_Gum.pdf.

2. Деякі питання реформування державного управління України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-r#Text>.

3. Проект Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» від 07.08.2018 № 9015. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/1Н6УF00A?an=332>.

4. Реформування системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення : наук. доп. / за заг. ред. В. С. Куйбіди. Київ : НАДУ, 2018. 180 с.

УДК 331.101.264.2

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/244-247

Ольга КУБЕЦЬКА

доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук, доцент

СУТНІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА ОРГАНІЗАЦІЇ ДЛЯ ПРАЦЮЮЧИХ

Формування безпекового середовища організації є умовою забезпечення її стійкого і максимально ефективного функціонування нині та підвищення рівня безпеки у майбутньому.

Питанню забезпечення формування ефективного безпекового середовища організації для працюючих присвятили свої роботи: І. Білько, В. Гесць, З. Герасимчук,

Я. Жаліло, Т. Кузенко, А. Кірієнко, С. Мочерний, С. Покропивний, О. Терещенко, С. Шлемко, та ін. Однак проблемам формування безпекового середовища для працюючих в організаціях, підприємствах, установах сьогодні приділяється надзвичайно мало уваги, попри те, що саме формування безпекового середовища набуває особливої важливості і є однією із умов життєздатності та конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах – війни в Україні.

Для роботодавця благополуччя співробітників є основною відповідальністю, яка безпосередньо впливає на успіх та продуктивність бізнесу. Травми на робочому місці та проблеми зі здоров'ям можуть призвести до зниження ефективності, збільшення кількості прогулів та витрат на охорону здоров'я. Визнаючи важливість доброго самопочуття співробітників та забезпечуючи безпечні робочі місця, можна створити сприятливе та безпечне середовище, яке захищає здоров'я співробітників та сприяє процвітанню робочої сили.

Відповідальність за забезпечення безпечних та здорових умов праці лежить на працедавцеві. Безпекове середовище для працюючих відіграє вирішальну роль у виконанні цього обов'язку, забезпечуючи співробітникам необхідну підтримку та комфорт протягом робочого часу. Приділяючи пріоритетну увагу здоров'ю співробітників, керівництво підприємства сприяє формуванню позитивної культури на робочому місці, підвищенню морального духу та рівня задоволеності роботою.

Травми на робочому місці можуть призвести до значних фінансових втрат через претензії працівників на компенсацію та зниження продуктивності через прогули [1].

Продуктивність співробітників безпосередньо пов'язана з їхнім фізичним та психічним благополуччям.

Дотримання правил охорони праці та техніки безпеки на робочому місці є юридичною відповідальністю роботодавця. Недотримання вимог може призвести до штрафів та зіпсованої репутації, натомість якщо приділяти пріоритетну увагу благополуччю співробітників, то це сприяє довірі та лояльності серед співробітників. Дотримання вимог формування безпекового середовища підприємства для працюючих виражається в зниженні витрат і ризиків (менша кількість аварій) і проявляється також в забезпеченні вищого ступеня безперервності діяльності, що підвищує продуктивність [2].

Безпечні умови праці є одним із основних прав людини. Вони являють собою єдину детерміновану систему, чий стан і дія ідентифікуються у формі піраміди (Patankar et Sabin) – рис. 1 – при динамічній рівновазі стадій: звички→ефективність→клімат безпеки (ідеї та підходи)→організаційна місія (лідерство, стратегії, правила)→ основні цінності безпеки.

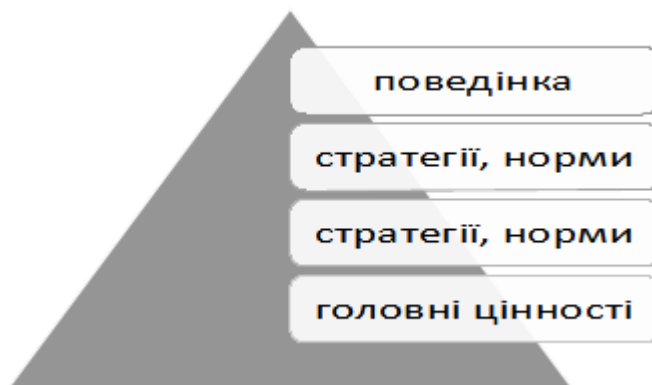

Рис. 1. Роль та значення управління при створенні безпекового середовища для працюючих.

Проведені дослідження показують, що для основного оперативного управління безпекою необхідно створювати безпекове середовище для працюючих в рамках діючого підприємства.

Вивчення наукових публікацій з питань визначення складових елементів безпекового середовища підприємства для працюючих не дають однозначного погляду на його сутність.

Безпекове середовище – це сукупність геополітичної, політико-дипломатичної,

воєнної, інформаційної та інших сфер, де зароджуються, існують, накопичуються або проявляються сприятливі умови або небезпечні явища, потенційні та реальні загрози реалізації національних інтересів, у яких держава реалізує свою політику національної безпеки [4].

Деякі автори визначають безпекове середовище як комплекс актуальних для певної географічної території факторів, що впливають на рівень державної та національної безпеки і створюють певний стан [3].

Визначення інших науковців-практиків наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Дефініції категорії «безпекове середовище»

Автор	Визначення
В. Кривошеїн	Об'єктивний стан речей, породжений соціальною взаємодією, а також процесами, незалежними від суспільства.
Л. Бражник.	Динамічне явище, яке змінюється, породжуючи ризики і загрози, або, навпаки, створює переваги і можливості для суб'єктів, що в ньому перебувають.
Т. Остапенко	Сукупність умов та факторів, які визначають стан внутрішньої стабільності підприємства.
Авторське визначення	Безпекове середовище підприємства – це сукупність критично важливих умов існування підприємства, які визначають міру його захищеності від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Талановиті співробітники шукають роботодавців, які цінують їхній добробут та забезпечують сприятливе робоче середовище.

Безпекове середовище, з одного боку, формує поточну поведінку людини, а з іншого боку, її майбутню поведінку. Безпекове середовище проявляється через:

- проактивне сприйняття ризику ще до його виникнення;
- знання ризиків до або під час роботи;
- позиціонування поведінки від джерел ризику.

Безпекове середовище – це те, як ним керує керівництво, тобто у який спосіб керівництво забезпечує безпекові умови праці на робочому місці.

Безпекове середовище складається з таких компонентів:

1. Індивідуальна обізнаність працівника про умови праці;
2. Знання та компетентність з питань безпеки;
3. Обмеження на робочому місці;
4. Мотивація;
5. Нагляд і контроль за безпековим середовищем працюючих.

Під час формування безпекового середовища для працюючих в рамках діючого підприємства формується так званий клімат безпеки, який є підсистемою клімату організації та визначається загальною робочою обстановкою на робочому місці [5].

Клімат безпеки визначається двома основними факторами:

- прихильність провідних факторів до безпеки;
- участь працівників у процесі та процедурах безпеки.

Поняття клімату безпеки пов'язане з нормами поведінки в організації, він показує, що є загальноприйнятим способом роботи.

Поняття, пов'язані з кліматом безпеки:

1. Здорові умови праці;
2. Техніка безпеки на робочому місці. Це концепція, де працюючі повинні уникати небезпек під час роботи шляхом дотримання встановлених технічних правил та норм.

Головною метою формування безпекового середовища організації для працюючих є забезпечення його стійкого і максимально ефективного функціонування нині та підвищення і забезпечення рівня безпеки працюючих організації у майбутньому.

Найефективніше використання корпоративних ресурсів організації, а саме трудових ресурсів, необхідних для досягнення певної мети, досягається шляхом наступних

функціональних цілей формування безпекового середовища:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи організації;
- забезпечення технологічної невразливості організації;
- висока ефективність менеджменту організації, ефективність його організаційної

структури;

- високий рівень кваліфікації персоналу;
- якісна правова захищеність усіх аспектів діяльності;
- забезпечення захисту й інформаційного середовища організації;
- забезпечення безпеки персоналу організації, його капіталу, майна та

комерційних інтересів.

Формують безпекове середовище підприємства як керівництво, так і самі працюючі.

Останні – шляхом ознайомлення їх з правилами з безпеки праці через відповідні інструктажі.

Отже, роботодавець зобов'язаний забезпечити кожному працівникові відповідну підготовку та інструктаж з техніки безпеки та гігієни праці відповідно до специфіки виконуваної професії/діяльності та на робочому місці з урахуванням можливих небезпек та результатів оцінки ризиків.

1. Бочарніков В. П., Свешніков С. В. Безпекове середовище 2030 : монографія. Київ : Майстер книг, 2019. 76 с.

2. Франчук В. І., Пригунов П. Я., Мельник С. І. Безпекова діяльність: системний підхід. *Науковий вісник ЛьвДУВС*. 2017. № 1. С. 154–163.

3. Кривошеїн В. Зміст та співвідношення основних категорій сучасного безпекового середовища. *Грані*. 2021. Т. 24, № 1. С. 5–12.

4. Діденко Є. О. Управління економічною безпекою підприємства на основі формування стратегії його безпечного розвитку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. № 5. С. 35–40. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2015_5_10.

5. Житник О. М. Майбутнє безпекове середовище в контексті державного стратегічного планування: концептуальний підхід. *Право та державне управління*. 2018. № 4. С. 144–149.

УДК 338.14/246.8

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/247-250

Сергій ЛЕОНТОВИЧ

провідний науковий співробітник
науково-дослідного відділу
Центру воєнно-стратегічних
досліджень Національного
університету оборони України,
кандидат економічних наук

Олексій КАЛІВОШКО

головний науковий співробітник
відділу фінансово-кредитної
та податкової політики,
доктор економічних наук

Оксана РАДЧЕНКО

провідний науковий співробітник
відділу фінансово-кредитної
та податкової політики
Національного наукового центру
«Інститут аграрної економіки»,
кандидат економічних наук

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ АСПЕКТІВ МЕТОДІВ ОБЛІКУ ТА ОЦІНКИ ЗБИТКІВ ЕКОНОМІКИ, ЗАВДАНИХ БОЙОВИМИ ДІЯМИ

Оцінка збитків галузей економіки, завданих бойовими діями є надзвичайною проблемою для вітчизняної науки та практики. Вона різностороння і багатогранна, включає множини аспектів соціального-економічного, екологічного, біологічного, етичного,